

CILTSDARBA PROGRAMMA
BŪRU ŠĶIRNES KAZĀM
2008 – 2012 GADAM

Programma izstrādāta:

Latvijas kazkopības biedrība

Apstiprināta valdes sēdē

Protokola Nr.

SATURS

SATURS	2
IEVADS.....	3
1. Ciltsdarba programmas pamatojums.....	3
1.1. Būru kazu populācijas apjoms	3
1.2. Būru kazas	3
1.3. Ciltsdarba mērķi	4
1.4. Ciltsdarba uzdevumi	4
2. Audzēšanas metodes	4
2.1. Tīraudzēšana	5
2.2. Krustošana	5
3. Ciltsdarba organizēšana	6
3.1. Šķirnes audzētāju organizācija	6
3.2. Veicamie pasākumi pārraudzības un šķirnes saimniecībās	6
3.3. Produktivitātes rādītāji gaļas kazām	7
4. Kazu eksterjera vērtēšanas metodika.....	8
4.1. Kazu eksterjera vērtēšanas vecumi	8
4.2. Selekcionējamās pazīmes	8
4.3. Eksterjera vērtēšanas atslēga	9
4.4. Eksterjera kļūdas	10
5. Āžu izlase un atlase	11
5.1. Produktivitātes kritēriji vaislas āžu vecākiem	11
6. Valsts ciltsgrāmatas kārtošanas metodika	11

Ievads

Latvijā gaļas kazu audzēšana ir aizsākusies 2005.gadā, kad Vācijā 2 saimniecības iegādājas būru šķirnes dzīvniekus. Pasaulē populārākā gaļas kazu šķirne ir Būru šķirnes kazas. šobrīd Latvijā gaļas kazu audzēšanas nozare ir pirmsākuma attīstības stadijā. Nav izveidota ciltsdarba programma gaļas kazu audzēšanā. Pārraudzību veic piena kazu pārraugi, tāpēc Latvijas kazkopības biedrība (turpmāk tekstā LKB) ir uzsākusi darbu pie gaļas kazu audzēšanas un ciltsdarba programmas izveides, dzīvnieku produktivitātes uzskaites ieviešanas un uzskaites dokumentu sakārtošanas. Uz 01.06.2008 Latvijā ir reģistrētas 5 saimniecības, kurās atrodas vairāk par 100 Būru šķirnes kazām.

LKB galvenais mērķis izstrādājot ciltsdarba programmu Būru kazām veicināt gaļas kazu nozares attīstību Latvijā, veicināt importa un eksporta aktivitātes starp ES valstīm, piedāvāt vietējā tirgū „jaunu pārtikas produktu” - gaļas izstrādājumi no gaļas kazām.

Lai izkoptu un izaudzētu veselīgus un augstražīgus dzīvniekus, dzīvnieku audzēšanas darbs dotu ātrākas sekmes, jāievēro vairāki pamatprasības:

1. Priekšteču izcelšanās – iedzimtība,
2. Produktivitāte,
3. Eksterjera novērtējums,

Svarīga ir eksterjera pazīme, kas norāda uz labi attīstītu gaļas produktivitāti, dzīvnieku muskulatūras attīstība.

1. Ciltsdarba programmas pamatojums

1.1. Būru kazu populācijas apjoms

Pašlaik pēc V/ A LDC informācijas Latvijā ir 150 tīršķirnes Būru šķirnes dzīvnieki. Dzīvnieki pamatā ir izvietoti piena pārraudzības ganāmpulkos. Lai ātrāk palielinātu dzīvnieku skaitu, ganāmpulkos tiek veikta pakļaujošā krustošana ar neradniecīgas šķirnes kazām, pamatā ar Latvijas šķirnes kazām. Lai sekmīgi veiktu pārraudzības darbu, tīršķirnes dzīvnieki ir jāpalielina līdz optimāli 500 – 1000 dzīvniekiem. Jāveido vairākas neradnieciskas līnijas un ģimenes.

1.2. Būru kazas

Būru kazas izcelsmes vieta ir Dienvidāfrika. Vēsturiskos rakstos jau minēts, ka Ugandas rietumos šīs šķirnes kazas ievestas pirms 1200 gadiem. Eiropā Būru kazu audzēšanu attīstīja afrikāņi kontinenta dienvidos. Mērķis bija iegūt izturīgu, piemērotu vietējiem Āfrikas apstākļiem gaļas dzīvnieku ar augstu dzimstību.

Šķirnei raksturīgs īss, balts apmatojums, tumši pigmentēta āda, galvas un plecu daļa sarkani bļuns apmatojums. Dzīvnieki ir ātraudzīgi, ar labu barības izmantošanu. Dzīvniekiem raksturīga izteikta, labi muskuļota krūšu daļa. Būru šķirnes kazu mātei ir

labas mātes īpašības, mierīgs raksturs un produktivitātes mūžs. Būru šķirnes āžus var izmantot arī krustošanai ar citām radniecīgām piena kazu šķirnēm, ņemot vērā, ka kazlēnu dzīvsvars piedzimstot būs par 10 -18 % lielāks kā piena kazām. Tāpēc krustošanai jāizvēlas lielas kazas ar labi attīstītu krusta daļu, kurām parasti ir novērotas vieglas dzemdības.

Šķirnes produktivitātes rādītāji:

Auglība 180 - 200 %

Kazlēnu dzīvsvars pieaugums diennaktī 180 -230 gr;

Kazu mātes dzīvsvars 65 – 75 kg, augums skaustā 65 – 75 cm;

Vaislas āžu dzīvsvars 90 – 100 kg, augums skaustā 75 – 90 cm;.

1.3. Ciltsdarba mērķis

efektīvi novērtēt un atlasīt labākos dzīvniekus produktīvo īpašību uzlabošanai, vienlaicīgi nodrošinot intensīvu paaudžu maiņu ganāmpulkos;

sasniegt svarīgāko pazīmju stabilu iedzimstamības pārmantojamību no vienas paaudzes uz nākamo; tas nozīmē, ka katra nākamā paaudze nodrošina nozīmīgo īpašību (produktivitāte, eksterjers u.c.) uzlabošanos.

1.4. Ciltsdarba uzdevumi

Neliels selekcionējamo pazīmju skaits nodrošina straujāku rezultātu sasniegšanu īsākā laika periodā, tāpēc ir svarīgi izvēlēties vissvarīgākās pazīmes un ekonomiski nozīmīgākās pazīmes.

Gaļas kazu ciltsvērtības uzlabošanai ir noteikti šādi galvenie uzdevumi:

- Dzīvsvara pieaugums kazlēniem 50 dienu vecumā 200 – 230 gr/d.;
- Kazlēnu ieguve 150 % - 200 %
- Saglabātie kazlēni pie atšķiršanas 150 %
- Dzīvsvars piedzimstot 3,0 – 3,5 kg
- Ķermeņa uzbūve raksturīga šķirnei. Vidējais punktu novērtējums 6,0.

2. Audzēšanas metodes

Par šķirni sauc mērķtiecīgā darbā, noteiktos dabas un saimnieciskos apstākļos izveidotu veselu mājdzīvnieku kopu ar kopēju izcelšanos un pietiekamā skaitliskā apjomā, lai varētu atražoties. Šķirnei raksturīgas ģenētiski konstitucionāli produktīvas īpašības. Atbilstošas ēdināšanas un turēšanas apstākļos tās atšķiras .no citām šķirnēm ar noteiktu produktivitātes līmeni, spēju nodot šīs īpašības pēcnācējiem gan tīršķirnes ietvaros, gan krustošanas rezultātā. Šķirnes dzīvniekus iedala tīršķirnes un krustojuma dzīvniekos. Šķirnību nosaka, pamatojoties uz dokumentiem par izcelšanos (ciltskartīte, sertifikāts, ieraksti ciltsgāmātā), kā arī vizuāli.

2.1. Tīraudzēšana

Audzēšanas metode, kad dzīvnieku pārošanu veic vienas šķirnes ietvaros. Ar tīraudzēšanu cenšas saglabāt un pilnveidot šķirnes produktivitāti un uzbūves tipu, pasargājot to no svešu šķirņu asiņu piejaukuma. Šķirnes uzlabošanu veic mērķtiecīgas izlases un atlasē ceļā.

Tīršķirnē ieskaita dzīvniekus, kuriem piemīt dotās šķirnes raksturīgākās īpašības, kuri pēc izcelšanās atbilst sekojošām prasībām:

- cēlušies no vienas un tās pašas šķirnes vecākiem, kuru piederību tīršķirnei apstiprina dokumenti;
- 4 pakāpes krustojumi, ja viņu izcelšanās apstiprināta ar dokumentiem un dzīvnieki atbilst vēlamajam uzlabojosās šķirnes tipam.

2.2. Krustošana

Par krustošanu sauc divu dažādu šķirņu vai izmantošanas virzienu dzīvnieku pārošanu. Krustošanas galvenais mērķis ir jaunu šķirņu radīšana, vai arī tikai dažu īpašību pārveidošana audzētajam vēlamā virzienā. Praksē visbiežāk pielieto rūpniecisko krustošanu.

Dzīvniekus, kuri neatbilst tīršķirnes prasībām ieskaita krustojumos:

- pirmajā pakāpē [F1] ieskaita kazas, kuras pēc tipa un pazīmēm ir tuvas tīršķirnei;
- otrajā pakāpē [F2] ieskaita kazas, kuras cēlušās no pirmās pakāpes kazām un tās pašas šķirnes tīršķirnes āžiem;
- trešajā pakāpē [F3] ieskaita kazas, kuras cēlušās no otrās pakāpes kazām un tās pašas šķirnes tīršķirnes āžiem;
- ceturtās pakāpes [F4] ieskaita kazas, kuras cēlušās no trešās pakāpes kazām un tīršķirnes āžiem.

Tālāk dzīvniekus audzē un izkopj pēc tīraudzēšanas paņēmiena, respektīvi, pārojot ceturtās pakāpes kazas ar uzlabojosās šķirnes āžiem.

Izņēmums:

Uz apskates pamata dzīvniekus, kuri pēc ārējās pazīmes eksterjera) un produktivitātes atbilst šķirnes minimālām prasībām, bet to izcelšanās ar dokumentiem nav pierādama, pēc kazu vērtētāja ieskatiem var ieskaitīt 2 krustojumu pakāpē.

Veicot plānotu pakļaujošo krustošanu Būru šķirnes kazu populācijas straujāku palielināšanu, izmantojot citu kazu šķirņu (piena, piena- gaļas kazu šķirnes) izmantojamās kazu mātes ir jāsaskaņo ar biedrības ciltsdarba speciālistiem. Jāizstrādā ganāmpulka izkopšanas plānu:

- norādīt kazu mātes, kuras tiks lecinātas ar Būru šķirnes vaislas āžiem,
- Iegūtos pēcnācējus nedrīkst pārdot kā vaislas materiālu.
- Pēcnācējiem jāveic pārraudzības darbs atbilstoši Būru šķirnes kazu ciltsdarba programmai.

3. Ciltsdarba organizēšana

Ciltsdarba organizēšanā ir iesaistītas vairākas organizācijas, valsts iestādes – zemnieku saimniecības, ciltsdarba organizācijas, V/A Lauksaimniecības datu centrs.

Dzīvnieku apzīmēšanu veic saskaņā ar noteikumiem MK par dzīvnieku apzīmēšanu un reģistrēšanu.

Ciltsdokumentus kārto saskaņā ar MK noteikumiem par ciltsdokumentu kārtošanu. Datus par izcelšanos ieraksta ciltskartiņā vai dzīvnieka izcelšanās sertifikātā.

3.1. Šķirnes dzīvnieku audzētāju organizācija

Mērķtiecīgs ciltsdarbs Būru šķirnes kazu ganāmpulkos tiks veikts gaļas kazu pārraudzības un šķirnes ganāmpulkos. Šķirnes saimniecības nodrošinās ar gaļas kazu audzētājus ar kvalitatīvu vaislas materiālu gaļas kazu audzēšanai.

3.2. Veicamie pasākumi pārraudzības un šķirnes saimniecībās

Katru gadu pārraudzības un šķirnes ganāmpulkos veikt:

- Individuālās produktivitātes un izcelšanās uzskaiti visiem šķirnes dzīvniekiem;
- Individuālu vaislas āžu, audzējamo kaziņu un āzīšu, kazu māšu vērtēšanu atbilstoši eksterjera vērtēšanas instrukcijai,
- Produktivitātes rādītāju uzskaiti un reģistrēšanu ciltsdokumentos, reģistrācijas žurnālos,
- Kazlēnus pie dzimšanas sver un iegūtos datus reģistrē jaundzīvnieku reģistrācijas žurnālā,
- Atkārtotu svēršanu veikt 50 dienu vecumā, nosakot dzīvnieka diennakts dzīvmasu pieaugumu gramos,
- Kazlēnu grupā ieskaitīt kazlēnus vecumā no 0 līdz 3 mēnešu vecumam,
- Audzējamo kaziņu un āzīšu grupā ieskaitīt dzīvniekus vecumā no 3 līdz 9 mēnešu vecumam,
- Kazu mātēs ieskaitīt audzējamās kaziņas 9 – 12 mēnešu vecumā, ja tās ir sasniegušas dzīvsvaru, lai tās varētu uzsākt vaislas darbību, eksterjera novērtējums nav zemāks par 6,0 punktiem,
- Vaislas āžu grupā ieskaitīt audzējamās āzīšus no 8 mēnešu vecuma uzsākot vaislas darbību,
- Audzējamās dzīvniekus izmantot ganāmpulka atjaunošanai vai realizēt šķirnei.

3.3. Produktivitātes rādītāji gaļas kazām
Atražošanas spēju novērtēšana ganāmpulka kazu mātēm:

- **Kazlēnu ieguve % =**
= dzimušo kazlēnu skaits tekošā gadā * 100
Atnesušās kazu māšu skaits tekošā gadā

Atražošanas spējas novērtēšana ganāmpulka vaislas āžiem:

- **Vaislas āžiem % =**
= dzimušo kazlēnu skaits * 100
Lecināto kazu māšu skaits tekošā gadā

Individuāli kazu māšu produktivitātes novērtēšana:

Kazlēnu skaits % = dzimušo kazlēnu skaits * 100
Kazu atnešanās skaits

Individuāli vaislas āžu novērtēšana:

Atražošana % = dzimušo kazlēnu skaits * 100
Lecināto kazu skaits

- 1) Pirmās atnešanās vecums mēnešos;
- 2) Starpatnešanās periods dienās (optimālais līdz 365 dienām);
Atnešanās pazīmes:
  - 1) Dzemdību norise:
    - 1- Bez palīdzības,
    - 2- Neliela mehāniska palīdzība,
    - 3- Veterinārā palīdzība,
    - 4- Ķeizargrieziens;
  - 2) Dzīvsvars piedzimstot (kg);
  - 3) Skaits kādā dzimis

Dzīvnieku atražošanas novērtēšanu veic katru gadu pēc kazlēnu atšķiršanas no mātes.

Pēc atražošanas spējām vērtē kazu mātes un vaislas āžus. Kazu mātes atražošanas spējas raksturo pašas kazas auglības un atnešanās rādītāji. Kazlēnu saglabāšana tiek vērtēta visā kazas mūžā.

Vaislas āža atražošanas spējas raksturo ar minēto āzi apaugļoto kazu māšu auglības un atnešanās vidējie rādītāji.

Produktivitātes novērtēšana:

- 1) **Dzīvmasas pieaugums 50 dienu vecumā=**
= dzv. Svars gr 50 dienu vecumā – dzīvsv. Piedzimstot gr

4. Kazu eksterjera vērtēšanas metodika

Eksterjers ir ķermeņa ārējās formas, kuras liecina par dzīvnieku konstitūciju, veselību un ražošanas virzienu. Eksterjeru kazām novērtē vasaras un rudens sezonā, kad ir atšķirti kazlēni un ir labas miesas stāvoklī. Eksterjeru nosaka, novērtējot atsevišķas ķermeņa daļas: galvu, kaklu, muguru, krustus un kājas. Eksterjera formas nozīmīgas ir gaļas kazām, jo tās raksturo dzīvnieku atbilstību šim produkcijas virzienam. Vēlamas ir tādas eksterjera formas, kuras atbilst spēcīgas (stipras) konstitūcijas tipam: normāli veidota galva, ķermenim labi pieslēgts kakls, taisna mugura, pietiekami plats un dziļš ķermenis, taisni krusti pareiza kāju stāvotne.

4.1. Kazu eksterjera vērtēšanas vecumi

kazas vērtē:

Pirmo reizi - 6 mēnešu vecumā,

Otro reizi – pēc pirmās atnešanās, kazlēni no mātes ir nošķirti, dzīvnieki ir atkopušies. Ne ātrāk kā 45 – 60 dienas pēc kazlēnu nošķiršanas. Kazu mātes nav jaunākas par 1,5 gadu vecumu.

āžus vērtē:

Pirmo reizi – 6 mēnešu vecumā.

Otro reizi – 2 gadu vecumā.

4.2. Selekcionējamās pazīmes

Vērtējot dzīvniekus individuāli, tiek ņemtas vērā sekojošas pazīmes:

1. Ķermeņa daļas

Galva un kakls – galva viegla, tipiska šķirnei, kakls garšs, taisns, ar plānu un krokotu ādu;

Krūtis – krūtis platas, bez iežmauga un iekritumiem aiz lāpstiņām, ribas garas, apaļi izliektas;

Skausts, mugura un jostas vieta – skausts līdzens, augsts, mugura plata, gara, taisna, jostas vieta plata, taisna, plakana;

Vidukļa vidējā daļa – kazām ļoti labi attīstīta, tilpumaina, āžiem nenokāries vēders;

Ķermeņa pakaļdaļa – plata, gara, taisna;

Priekškājas un pakaļkājas – kājas spēcīgas. Pareiza priekškāju stāvotne, pareiza pakaļkāju stāvotne.

2. *Vispārīgā attīstība*

- a) Labi attīstīts dzīvnieks; labi attīstīta kaulu būve – stipra, bet ne rupja un ne pārsmalcināta, pa visu ķermeni labi attīstīta muskulatūra;
- b) Vispārējā ķermeņa attīstība proporcionāla, piemērota saimnieciskam ražošanas virzienam, labi izteikts šķirnes tips.

4.3. Eksterjera vērtēšanas atslēga

Dzīvnieka tips (T):

Ķermeņa Lielums (L)

Ļoti mazs 1-2-3-4-5-6-7-8-9 ļoti liels

Ķermeņa garums (G)

Ļoti īss 1-2-3-4-5-6-7-8-9 ļoti garšs

Ķermeņa platums (P)

Vājšs 1-2-3-4-5-6-7-8-9 ļoti plats

Ķermeņa dziļums (D)

Sekls 1-2-3-4-5-6-7-8-9 ļoti dziļš

Dzīvnieka tipa novērtēšanas formula:

$$T = \frac{L + G + P + D}{4}$$

4

Ķermeņa forma (F):

Pleci (P₁)

Ļogani 1-2-3-4-5-6-7-8-9 stingras, stipras krūtis

Krūtis (K)

Ļoti šauras 1-2-3-4-5-6-7-8-9 platas

Mugura (M)

Stipri pazemināta krustu daļa 1-2-3-4-5-6-7-8-9 ideāla muguras līnija

Gurni – krustu daļa (K₁)

Īsi 1-2-3-4-5-6-7-8-9 plati, taisni gari

Kāju lecamo locītavu daļa (K2)

Stāva kāju stāvotne 1.....9 ideāls leņķis

Vēzīši (V)

Mīksti 1.....9 cieši ideāls leņķis

Nagi (N)

Stipri izvērsti 1.....9 cieši kopā

Dzīvnieka formas novērtēšanas formula:

$$F = \frac{P_1 + K_1 + M + K_2 + K_3 + V + N}{7}$$

7

Muskulatūra (MU):

Pleci (PL)

Ļoti slikti attīstīti 1-2-3-4-5-6-7-8-9 labi, bez aptaukojuma

Krūtis (KR)

Ļoti šauras 1-2-3-4-5-6-7-8-9 labi attīstītas bez aptaukojuma

Mugura (M₁)

Muguras muskuļaudi vāji attīstīti 1-2-3-4-5-6-7-8-9 sevišķi plata, labi muskuļota, bez taukiem

Skausts (S)

Ļoti slikti attīstīts 1-2-3-4-5-6-7-8-9 plats, labi muskuļots, bez taukiem

Dzīvnieka muskulatūras novērtēšanas formula:

$$MU = \frac{1 * PL + 1 * KR + 2 * M_1 + 2 * S}{6}$$

6

4.4. Eksterjera kļūdas

Ķermeņa daļas:

Galva un kakls – smaga, pārsmalcināta. Kakls ļoti īss, rupjš, izliekts, nepareizs zobu sakodiens, ausis ir aizlocījušās;

Krūtis - šauras, ar iežmaugu un iekritumiem aiz lāpstiņām, ribas plakanas;

Skausts, mugura, jostas vieta - skausts zems, ass, mugura šaura, īsa, ieliekta, ar kupri. Jostas vieta šaura, ieliekta, jumtveida;

Vidukļa vidējā daļa - kazām vāji attīstīta, āžiem nokāries vēders;

Pakaļdaļa (krustu daļa) – ķīļveida, īsa, slīpa, jumtveida;

Tesmenis – mazs, nevienādiem ceturkšņiem, papildus pupi, nenormāli attīstīti pupi;

Priekškājas un pakaļkājas – priekškājas satuvinātas locītavās, x- veida, zobeneveida, ziloņa kāju stāvotne;

Vispārējā attīstība:

Neproporcionāla ķermeņa būve, neatbilstoša saimnieciskam ražošanas virzienam, šķirnes tips izteikts vāji.

5. Āžu izlase un atlase

Saimniecībā izmantot tikai augsti produktīvus vaislas āžus, kuru vērtība noteikta pēc vecāku kvalitātes rādītājiem.

Āžim jābūt dzimušam no augsttražīgas mātes, labi attīstītam un veidotam, veselīgam savas šķirnes pārstāvim. Āžu eksterjeram jābūt bez kļūdām ar šķirni raksturīgām īpašībām.

Vaislas āžus dzīvsvaram un ķermeņa izmēriem jāatbilst attiecīgās šķirnes prasībām, labi attīstītiem dzimumorgāniem.

Gaļas novirziena šķirnes āžus, ja tie labi ir attīstījušies, vaislai var izmantot jau 8 mēnešu vecumā, atļaujot aplecināt 10 – 15 kazas.

5.1. Produktivitātes kritēriji vaislas āžu vecākiem

Vaislas āžu mātēm:

Dzimuša no 2 kazlēniem,

Auglība – ne mazāk par 180 %

Dzīvsvara pieaugums 50 dienu vecumā 190 grami

Eksterejera novērtējums – kopvērtējumā vidēji ne mazāks par 6,0 punktiem.

Vaislas āžu tēviem:

Dzimis no 2 kazlēniem,

Atražošanas spējas – ne mazāk par 180 %,

Dzīvsvara pieaugums 50 dienu vecumā 200 grami,

Eksterejera novērtējums – kopvērtējumā vidēji ne mazāk par 6,0 punktiem.

6. Valsts ciltsgrāmatas kārtības metodika

Valsts ciltsgrāmata ir Latvijas valsts īpašums, tās kārtību finansē valsts un uzraudzību veic Ciltsdarba valsts inspekcija. Ciltsgrāmata ir informācijas krājums par dzīvnieku izcelšanos, produktivitāti un ciltsvērtību. Ciltsgrāmatā ieraksta tikai pārraudzībai pakļautos vērtīgākos dzīvniekus, kuri izaudzēti saskaņā ar kazkopības ciltsdarba programmu un atbilst noteiktiem rādītājiem.

Ciltsgrāmatu izmanto:

- Ciltsdarba sasniegumu analīzei,

- Turpmāko ciltsdarba uzdevumu noteikšanai un veikšanai,
- Ciltsdokumentācijā ciltsdarba datu ticamības pārbaudei,
- Ciltsgrāmatas kārtošanu veic Latvijas kazkopības biedrība.

Reģistrējot dzīvniekus ciltsgrāmatā, īpašnieks Latvijas kazkopības biedrībai iesniedz pieteikumu ar nepieciešamajiem dokumentiem aizpildītu ciltskartīti vai iepirktā dzīvnieka sertifikāta kopiju. Pamatojoties uz iesniegtiem dokumentiem dzīvniekiem piešķir ciltsgrāmatas numuru, kas sastāv no šķirnes apzīmējuma, ciltsgrāmatas daļas apzīmējuma un dzīvnieka identitātes numura.

Ciltsgrāmata dalās galvenajā daļā A un papilddaļā B.

Ciltsgrāmatā ierakstītiem dzīvniekiem ir jābūt veseliem, ar šķirnei atbilstošu eksterjeru un konstitūciju, ar zināmu izcelsmi no mātes un tēva puses. Jābūt novērtētiem pēc eksterjera un produktivitātes vērtēšanas metodikas, ar zināmu izcelsmes vietu.

A daļā ieraksta tikai labākos tīršķirnes dzīvniekus, kuriem zināma izcelsme četrās paaudzēs.

B daļā ieraksta dzīvniekus, kuriem zināma izcelsme vismaz vienā paaudzē, kā arī krustojumus.

Ciltsgrāmatā ieraksta 6 mēnešus un vecākas kazas un āžus, kuri ir novērtēti pēc produktivitātes rādītājiem 50 dienu vecumā un novērtēts eksterjers.

Vidējais eksterjera novērtējums nav zemāks par 6,0 punktiem.

Minimālās produktivitātes prasības dzīvnieka ierakstīšanai VCG

lai uzņemtu dzīvniekus VCG minimālās produktivitātes rādītāji ir 50 dienu vecumā dzīvnieku dzīvsvara pieaugums diennaktī 180 gr.